

Artikel: Danmark nu blunder den lyse nat

Af Kristoffer Brinch Kjeldby

Komponist: Oluf Ring

Tekstforfatter: Thøger Larsen

Produktionsår: 1922/14

Om sommeren hælder jordens nordpol ind mod solen. Det betyder, at solen nord for polarcirklen aldrig bevæger sig ned under horisonten. Fænomenet kaldes midnatssol – sol døgnet rundt.

I Danmark har vi ikke midnatssol - selv om sommeren går solen ned. Men kun lige akkurat. Og solen når faktisk aldrig langt under horisonten, før den igen står op. Derfor er sommernætterne korte og lyse.

Digteren Thøger Larsen var både interesseret i astronomi og astrologi, da han med udgangspunkt i disse lyse danske sommernætter, skrev digtet, der ligger til grund for sangen ”Danmark, nu blunder den lyse nat”.

Men ellers er det er ikke de tørre astronomiske fakta, der fylder mest i Larsens digt. I stedet er sommerens flygtige sanseindtryk i fokus: Hyldens duft gennem et åbent vindue, havets sagte sang, sommerregnen.

Teksten

Thøger Larsen (1865-1928) boede det meste af sit liv i Lemvig, hvor han i en periode var redaktør på Lemvig Folkeblad. Han fik sit gennembrud som digter med digtsamlingen *Jord* fra 1904. Teksten til ”Danmark, nu blunder den lyse nat” stammer fra Thøger Larsens digt ”Den danske Sommer” fra 1914.

”Den danske Sommer” blev skrevet som en lejlighedssang på opfordring af digterkollegaen Jeppe Aakjær. Sangen skulle bruges ved sommerfesten på Jeppe Aakjærs gård i Salling. Imidlertid blev digtet så vellykket at Thøger Larsen lod det trykke – første gange i Politiken den 13. juli 1914 - og

senere som det første digt i digtsamlingen *Slægternes Træ*, der udkom samme år.

Fra Thøger Larsens manuskript

Digtet består af seks strofer, hver indeholdende seks verselinjer. Linjerne er rimet således, at den første verselinje rimer med både tredje og fjerde verselinje. De sidste to verselinjer, linje fem og seks, er begge korte og rimer med hinanden. Således danner de sidste to verselinjer en naturlig afrunding på hver strofe.

I digtets første strofe beskrives hvordan den danske sommernats lyde sagte "synger" mens vi sover. I næste strofe vågner Danmark op til solskin, der, i tredje strofe, bader lærken i sine stråler. I fjerde og femte strofe beskrives sommerens livgivende kraft: Hylden blomstrer, kornet modnes og køer, heste og får græsser.

Frodigheden understreges af bygerne, der på ægte dansk manér kommer og går. I sidste strofe træder mennesket for første gang ind i digtet og i den danske natur. Det sker i form af unge piger, hvis sorgløse leg, kombineret med sommerens frugtbarhed, spår om et evigt Danmark.

Melodien

Den melodi, som de fleste kender i dag, blev først skrevet i 1922 af Oluf Ring - otte år efter Thøger Larsens digt første gang var blevet trykt.

Oluf Rings melodi følger sig nøje til Thøger Larsens digt, således, at hver verselinje er sat til en to takter lang melodisk frase. Sangen starter unisont med en faldende bevægelse, men stemmerne deler sig allerede i anden takt på ordet lyse i "Danmark, nu blunder den lyse nat". Derefter følger anden verselinje på en mere bevægelig melodisk frase.

Den faldende bevægelse, der startede sangen anes bag tredje og fjerde verselinje: "Gøgen kukker i skov og krat" og "Vesterhavet og Kattegat", henholdsvis. Dog rykker udgangspunktet for den faldende bevægelse op i forhold til sangens start – først én tone op og derefter endnu to toner. Dermed bliver den fjerde verselinje sangens højdepunkt.

Efter dette fungerer de to sidste verselinjer (verselinje fem og seks) som en afspænding og afrunding – en funktion, der allerede eksisterer i digtets struktur. Melodifrasen til femte og sjette verselinje minder om hinanden, men frasen til sjette verselinje er rykket en tone ned, og springet op på ordet det i "synger imens det dugger" er afløst af en bevægelse nedad, der samtidig afslutter strofen.

Carl Nielsens melodi

Året 1922, hvor Oluf Ring komponerede sin nu så kendte melodi til "Danmark, nu blunder den lyse nat", var også året hvor den første melodibog til Højskolesangbogen udkom. Denne samling melodier, som har haft en enorm indflydelse på den danske sang, blev til i et samarbejde mellem Oluf Ring og komponistkollegaerne Thomas Laub, Thorvald Aagaard og Carl Nielsen.

Alle fire komponister bidrog med kompositioner til samlingen: Thorvald Aagaard var som højskolemand primus motor bag projektet med Oluf Ring, den yngste af de fire, fungerende som en form for medarbejder. Thomas Laub og Carl Nielsen var de etablerede komponister, der på Aagaards opfordring sluttede sig til projektet.

Og netop Carl Nielsen har faktisk også komponeret en melodi til Thøger Larsens digt. Carl Nielsens melodi blev komponeret, og senere trykt, på foranledning af Politiken i slutningen af 1929, syv år efter melodibogens udgivelse.

Ifølge Politiken havde en læser af avisen beklaget manglen på en fyldestgørende melodi blandt de allerede eksisterende. Som Politiken opsummerede manglede "Melodien, den med Digtet uløseligt forbundne og den fulde Udløsning for dets Stemning". Man henvendte sig derfor til "vor Store Komponist" Carl Nielsen. Nielsen kendte i forvejen flere af de eksisterende melodier, men fandt dem heller ikke "dækkende".

Carl Nielsen komponerede derfor, den 9. december 1929, en ny melodi, som han den 20. december færdiggjorde i form af en håndskrevet node, indeholdende sangstemme og et klaverakkompagnement. Netop dette manuskript blev gengivet fotografisk i Politiken den 1. januar 1930. Manuskriptet har senere fundet vej til Det Kongelige Bibliotek, hvor det i

dag findes. Desuden er sangen trykt som nr. 285 i Carl Nielsen Udgavens andet sangbind.

Ifølge Politiken var Carl Nielsen en smule betænkelig ved opgaven. Vi ved ikke hvilke andre melodier Carl Nielsen kendte til (eller var opmærksom på) på dette tidspunkt, eller om Oluf Rings melodi var iblandt dem. Men Nielsen har næppe været interesseret i at "træde nogle over tærne".

Men hvis ikke Carl Nielsen var opmærksom på Oluf Rings melodi, så var Thorvald Aagaard det i hvert fald: Da Carl Nielsen sendte sin komposition til Aagaard kort efter dens tilblivelse, udtrykte Aagaard sin betænkelighed. I sit svar til Carl Nielsen henviser Aagaard til den, på dette tidspunkt 8 år gamle, melodi af Oluf Ring. Oluf Rings melodi var allerede optaget i Højskolesangbogen og var, påpeger Aagaard, "en god jævn Melodi, og den er allerede meget sunget rundt om." Men, fortsætter Aagaard, "der er jo et eget Liv over din [melodi], som gør, at den maa og skal prøves og vil tiltale alle."

Når alt kommer til alt, er det naturligvis en smagssag hvilken melodi, man finder mest "dækkende". Carl Nielsen melodi er skrevet i taktarten 6/8 og minder i sin disposition af digtets tekst i virkeligheden en del om Oluf Rings melodi. Men samtidig er Carl Nielsens melodi også mere rytmisk finurlig end Oluf Rings, og derfor er den formodentlig en smule vanskeligere at synge som fællessang.

Men sikkert er det, at Carl Nielsens melodi ikke formående at vippe Rings melodi af pinden, og den dag i dag synger vi Danmark, nu blunder den lyse nat" på Oluf Rings oprindelige melodi fra 1922. Det er også i denne form, at sangen i 2006 blev optaget i Kulturministeriets Kulturkanon sammen med 11 andre højskolesange.